

BODEMSANERING IN DRENTE

Michiel ten Holder

Het is nog niet zo heel lang geleden dat het milieu nauwelijks of geen economische waarde had. Het werd als een teken van de welvaart beschouwd als er ook wat aan milieu werd gedaan. De laatste 10 jaar begon het besef pas goed door te dringen, dat er aan milieuverontreiniging behalve een voordelige, economische kant (het goedkoop dumpen van (chemische) afvalstoffen), ook een negatieve kant zit.

De economische waarde van een schoon milieu werd in één klap goed meetbaar toen de bodemverontreiniging onder een woonwijk in Lekkervek werd ontdekt. De sanering van deze veront-

reiniging kostte de gemeenschap f 200 miljoen. Met de ontdekking en de sanering van deze verontreiniging werd duidelijk wat de gevolgen van het achteloos dumpen van chemisch afval kunnen zijn, volgens de auteur die medewerker is op de afdeling Milieu van de Provinciale Waterstaat van Drenthe. Deze bijdrage is geschreven op persoonlijke titel.

Naar aanleiding van 'Lekkervek' verzocht de toenmalige minister van milieuhygiëne, Ginjaar, de provincies een inventarisatie van alle mogelijke bodemverontreinigingen te maken. Dit had tot doel om op korte termijn de meest ernstige gevallen te saneren. Om

deze saneringsoperatie in goede banen te leiden, werd een noodwetje gemaakt, genaamd Interimwet Bodemsanering, welke per 15 april 1983 volledig van kracht werd.

In deze wet wordt de provincie aangewezen als coördinerende instantie voor het inventariseren, onderzoeken en zonodig saneren van bodemverontreinigingen. Eén van de taken die hieruit voortvloeien is het jaarlijks opstellen van een programma voor de bodemsanering. In zo'n programma worden de gevallen genoemd die het volgende jaar zullen worden onderzocht of gesaneerd. Ook wordt hierin een vooruitzicht gegeven op wat er in de jaren daarna aangepakt wordt.

Deelsanering Bolhuisgat, Yde

Officieel moet dit programma vóór 1 september aan de minister worden toegestuurd nadat het één maand ter visie heeft gelegen en gemeenten en burgers hierop commentaar hebben kunnen leveren.

Saneringskosten

Verder regelt de wet welke verantwoordelijkheid het rijk en de gemeente hebben, en wie de kosten draagt als de veroorzaker van de verontreiniging niet te achterhalen is. Die kosten zijn als volgt verdeeld:

- het Rijk betaalt het eerste onderzoek (zgn. oriënterend onderzoek) voor 100% met een maximum van f 15.000,—
- de vervolgonderzoeken en eventueel de sanering moeten worden betaald uit het drempelbedrag (f 10,— per inwoner per geval), dat de gemeente moet opbrengen. Als die kosten hoger zijn dan het drempelbedrag, dient het Rijk 90% en de gemeente 10% van de meer-kosten te betalen.

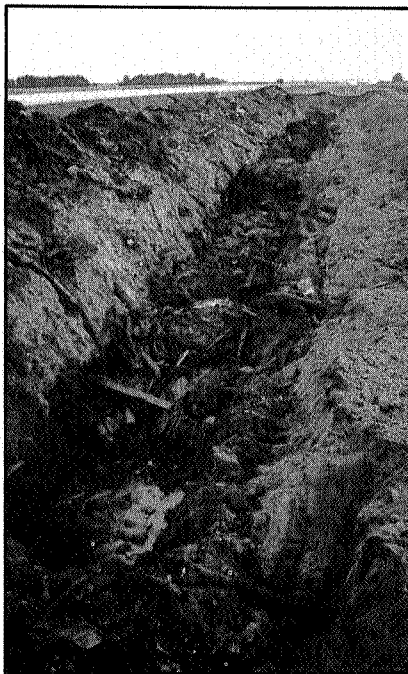
Het is dus met name de gemeente die het eerst moet bloeden voor het onverantwoordelijke gedrag van een paar mensen of bedrijven, voor wie winstbejag het enigst goed is.

Overigens geeft de minister wel de mogelijkheid aan om via de landsadvokaat verhaal te halen bij de veroorzakers. Zo speelt op dit moment de aanklacht tegen de Shell die in de jaren 50 de bodem van Gouderak (Zuid-Holland) voorzag van grote hoeveelheden bestrijdingsmiddelen. Behalve dat het nog onzeker is wat de uitslag zal zijn, is het wel zeker dat dit soort verhaals-akties langdurige en kostbare aangelegenheden zijn. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het justitieel onderzoek dat de officier van Justitie in Assen uitvoert naar de illegale stortingen van chemisch afval in de veenkanalen van Zuid-Oost Drente. Dit duurt nu al bijna één jaar.

Proefopgraving in Steenhuiswijk in Emmen

Drentse aanpak

In Drente wordt per geval van bodemverontreiniging een onderzoekteam ingesteld. Hierin zitten naast vertegenwoordigers van de provincie, een vertegenwoordiger van de betrokken gemeente en één van de regionale milieu-inspectie. Bovendien kunnen het Zuiveringschap Drente, drinkwaterbedrijven, waterschappen of andere groepen vertegenwoordigd zijn als hun belangen geschaad dreigen te worden. Een dergelijk team begeleidt en beoordeelt de onderzoeken en de eventuele sanering. Zij adviseert hierover aan Gedeputeerde Staten, die de eindverantwoordelijkheid dragen.

Bij de eerste inventarisatie van bodemverontreiniging in 1980 kwamen 26 verdachte plaatsen met chemisch afval naar voren. Nu, eind 1983, zijn er tientallen gevallen aan die lijst toegevoegd.

De grote gifAtlas van Drente die nu voor u ligt geeft een zo compleet mogelijk overzicht van alle gevallen van vermoede en bewezen bodemverontreiniging, die op dit moment een grote bedreiging voor mens of milieu zijn. Echter de ervaring van het laatste jaar is, dat waarschijnlijk binnenkort deze lijst al niet meer compleet is. Het is vooral de publiciteit over gifstortingen die ertoe geleid heeft dat het publiek en de gemeenten meer aandacht hebben gekregen voor dit soort zaken en zich daardoor soms stortingen van jaren geleden herinneren. Vooral de milieugroepen hebben een grote bijdrage geleverd aan de opsporing van gifstortingen. Zo zijn bijvoorbeeld verreweg de meeste gevallen in Zuid-Oost Drente door of via de Stichting Milieu Rondonne aangemeld.

Feitelijk is hiermee al aangegeven wat het grote belang is van de informatie die met name bij de burgers aanwezig is. Te vaak gebeurt het nog dat verontreinigingen onvoldoende onderzocht worden mede omdat men niet weet hoe de situatie vroeger was. De overheid heeft een weinig positief beeld van zich weten te scheppen in de jaren zeventig (en doet dat soms nog) door regelmatig ernstige bodemverontreinigingen 'niet verontrustend' of 'niet gevaarlijk voor volksgezondheid of milieu' te noemen. Deze benadering heeft echter vaak precies het tegenovergestelde tot gevolg van wat beoogd wordt en zou daarom plaats moeten maken voor een serieuze samenwerking met burgers en milieugroepen die zeker zo deskundig zijn als de overheid.